

Landbruksdepartementet
Postboks 8007 Dep
0030 OSLO

Deres ref
200303044-

Vår ref
200303774-

Dato

Høring – Forslag til ny lov om skogbruk

Viser til Landbruksdepartementets høringsbrev av 4.12.03.

Innledningsvis vil vi vise til at norsk miljøvernpolitikk bygger på at alle samfunnssektorer og aktører har et selvstendig ansvar for å legge miljøhensyn til grunn for sin virksomhet, og at Miljøverndepartementets kommentarer har dette som utgangspunkt.

Videre vises det til Landbruksdepartementets miljøhandlingsplan 2001–2004, der behovet for gode og presise miljøbestemmelser i den framtidige skogloven er framhevet både under mål og tiltak. Det vises her til side 13 i handlingsplanen:

Mål

"Det er et mål å drive et stedstilpasset og variert næringsrettet skogbruk der også biotoper for truede, sårbare og hensynskrevende arter blir ivaretatt."

Tiltak

"Gjennomføre arbeidet med en ny skogbrukslov og herunder vurdere hvordan loven kan ivareta behovet for mer presise miljøbestemmelser slik at miljøvennlig ferdsel, opphold og høsting fremmes og naturgrunnet bevarer."

Dette mener vi også er viktige føringer for arbeidet med en ny skoglov.

Miljøverndepartementet mener primært det hadde vært ønskelig med flere presise miljøbestemmelser direkte i den nye skogloven. Miljøverndepartementet har merket seg at Landbruksdepartementet isteden tar sikte på å konkretisere miljøbestemmelsene i en egen miljøforskrift. Når dette alternativet velges, ser vi det som meget viktig at miljøforskriften fastsettes parallelt med iverksettingen av den nye loven, slik Landbruksdepartementet tar sikte

på jf. høringsbrevet. Det hadde vært en stor fordel om det forelå et konkret forslag til en slik miljøforskrift samtidig med at forslaget til skoglov nå er på høring. Mangelen av et forskriftsutkast svekker mulighetene til å kunne vurdere miljøeffektene av forslaget til ny skoglov.

Vi mener en slik forskrift vil være nødvendig både for at man skal få konkrete oppfølgbare miljøbestemmelser og for å kunne vise til at Norge har et lov- og forskriftsverk på skogsektoren som på en tilfredsstillende måte ivaretar miljøhensyn. Lovutkastet gir kun overordnede rammer på miljøområdet og vil ikke være tilstrekkelig i forhold til å sikre god praksis uten en egen miljøforskrift.

Miljøverndepartementet vil gjerne understreke at det ikke er noen motsetningsforhold mellom å vedta en egen miljøforskrift og det faktum at man har miljøstandarder og sertifiseringsordninger basert på frivillighet i sektoren. En viktig forskjell er at en miljøforskrift vil gjelde for all skogbruksaktivitet på hele skogarealet, og dermed vil ha et bredere dekningsfelt enn miljøsertifiseringene, som ikke nødvendigvis fanger opp tømmer som omsettes utenfor skogeierorganisasjonenes medvirkning, eller tømmer som avvirkes til eget bruk. Det må imidlertid legges vekt på å sikre rutiner som gjør at kombinasjonen av miljøforskrifter, frivillige miljøstandarder og sertifiseringsordninger ikke medfører unødig tungrodd praksis for næringen.

Vi forutsetter at det blir en egen prosess knyttet til utarbeidelsen av miljøforskriften der Miljøverndepartementet får anledning til å delta.

Dersom resultatet av høringen innebærer at Landbruksdepartementet endrer syn vedrørende å utarbeide en egen miljøforskrift parallelt med loven, ber Miljøverndepartementet om at det blir tatt kontakt slik at det kan drøftes nærmere hvilke mer spesifikke miljøbestemmelser som i så fall bør innarbeides direkte i lovteksten, jf kommentarer nedenfor.

Miljøverndepartementet mener det er nødvendig at det, både ut fra skogfaglige og miljøfaglige hensyn, blir en klar hjemmel i skogbruksloven som gir adgang til å nekte, begrense eller sette nærmere vilkår knyttet til hogst, planting, vegbygging, grøfting og andre tiltak. Dette må utformes slik at det er klart at tiltak også kan nektes av miljøhensyn alene. Miljøverndepartementet betrakter dette som et svært viktig tema. Vi ber om å bli kontaktet i den videre prosess dersom Landbruksdepartementet ikke deler våre synspunkter på dette.

Kommentarer til de generelle merknadene (kap 6)

Til kap 6.2 "Forholdet til annen lovverk og bruk av virkemiddel"

6. avsnitt: Her vil det av hensyn til helheten vær naturlig å opplyse om at planlovutvalget også har et forslag (kap. 16 i forslag til ny plandel av plan- og bygningsloven) om "planlegging for større sammenhengende natur- og friluftsområder og større friluftsområder omkring byer og tettsteder ("markaområder"). Det vises spesielt til utvalgets merknader i første spalte på side 335 i NOU 2003 nr. 14.

6., 7. og 8. avsnitt: Omtalen i forhold til planlovutvalgets arbeid må oppdateres siden høringen nå er avsluttet og Landbruksdepartementet har gitt uttalelse.

Dersom omtalen av forholdet til Miljøverndepartementets lovverk endres i det videre arbeidet med lovteksten, forutsetter vi at slike endringer forelegges Miljøverndepartementet.

Til kap. 6.5.4. "Auka handlingsrom for kommunane"

Siste avsnitt: Her ville det være en fordel å bygge ut omtalen slik at en peker på at det vil være naturlig at landbruket inngår i og behandles gjennom kommunenes nærings- og utviklingsplanlegging etter plan- og bygningsloven, og at det her også er en nær sammenheng med kommunenes arealplanlegging.

Kommentarer til de enkelte bestemmelsene (kap. 8):

Til § 1 "formålet med lova"

Etter Miljøverndepartementets syn har denne bestemmelsen fått en oppdatert og presis utforming mht hvilke interesser som skal ivaretas ved skogbruksdrift. Formuleringen innebærer en tydeliggjøring av at hensynet til biologisk mangfold, landskap, friluftsliv, og kulturminneverdier utgjør en viktig del av lovens formål. Selv om lovteksten nå bruker formuleringen "kulturverdiane" finner vi at det sett i sammenheng med spesialkommentarene ikke er noen tvil om at dette begrepet også er ment å omfatte kulturminner og kulturmiljøer.

Med de spesialkommentarene som er knyttet til lovformuleringen finner vi at formålsparagrafen har en god balanse mellom nærings- og miljøhensyn.

Til § 2 "Virkeområde for lova"

Miljøverndepartementet finner at denne bestemmelsen har klar nok formulering, og at de utdypinger som gis i spesialkommentarene i forhold til plan og bygningsloven og naturvernloven gir et tilfredsstillende bilde av avgrensningen i forhold til dette lovverket.

Vi vil imidlertid peke på at under omtalen av forholdet til områder som er regulert etter plan- og bygningsloven så kan et slikt reguleringsformål være spesialområde - friluftsområde etter plan- og bygningslovens § 25 nr. 6. I slike områder kan det gis bestemmelser som setter nærmere begrensninger på skogsdrift av hensyn til friluftslivet. Det ville vært en fordel om det kom noe klarere frem at slik regulering også kan få betydning for virkeområdet og praktiseringen av skogloven, som må ta hensyn til eventuelle begrensende bestemmelser i plan. Dette gjelder også i forhold til skogeieren og hans forvalteransvar etter § 4.

Til § 4 "Skogeiar sitt forvalteransvar"

Miljøverndepartementet mener denne bestemmelsen med tilhørende spesialkommentarer har fått en bra generell formulering i forhold til å presisere skogeierens forvalteransvar, herunder ansvaret for aktivt å skaffe seg kunnskap om miljøverdiene i skog og ansvaret for at det tas

miljøhensyn ved alle tiltak i skog. Vi støtter presiseringen av at skogeieren òg har ansvaret for at de som utfører arbeid i skogen retter seg etter loven, forskriftene og miljøansvaret.

Det er viktig og riktig at man nå gjør det klart i lovteksten at dette miljøansvaret kan innebære at enkelte tiltak i skogen ikke kan gjennomføres. Vi deler Landbruksdepartementets syn og sonderinger om at den generelle plikten til å ta hensyn til miljøverdier vil medføre at skogeierne må ta ansvar for å la enkelte arealer stå urørt, uten at dette medfører noen form for erstatning.

Miljøverndepartementet mener det er riktig og nødvendig at loven hjemler muligheten for å utarbeide en egen miljøforskrift. Miljøverndepartementet vil understreke at når lovforslaget, slik det nå foreligger, ikke har noen konkrete miljøbestemmelser, så er det av avgjørende betydning at Landbruksdepartementets intensjoner om å utarbeide og fastsette en egen miljøforskrift parallelt med iverksettingen av den nye loven blir fulgt opp, jf våre innledende kommentarer.

Mer presise miljøbestemmelser direkte i loven

Dersom resultatet etter høringen mot formodning skulle innebære at Landbruksdepartementet ikke utarbeider en egen miljøforskrift parallelt med iverksetting av loven, ber Miljøverndepartementet om at det blir tatt kontakt slik at det kan drøftes nærmere hvilke mer spesifikke miljøbestemmelser som i så fall bør innarbeides direkte i lovteksten. Vi tenker her bl.a. på bestemmelser som i utgangspunktet forbyr visse type tiltak, som for eksempel:

- Hogst i definerte typer nøkkelbiotoper
- Hogst av reirlokalteter for rovfugl og hullrugere
- Grøfting av myr og sumpmark
- Bruk av ikke stedegne treslag
- Fjerning av kantsoner mot vann og vassdrag

Til § 5 "Skogregistrering og skogbruksplan"

Miljøverndepartementet støtter, og mener det er svært viktig for tilliten til skogbruket, at opplysninger om miljøverdier som kommer fram gjennom skogbruksplanlegging skal være offentlig tilgjengelig. Dette er også i tråd med intensjonene i miljøinformasjonsloven slik det påpekes i kommentarene. Det må forutsettes at alle registrerte miljøopplysninger skal være offentlig tilgjengelige med kartfesting. Informasjon uten kartfesting har liten informativ verdi, og det bør derfor i lovteksten presiseres som følger: *"Kartfestet informasjon om miljøverdier som kjem fram gjennom skogbruksplanlegginga skal vere offentleg tilgjengelege"*.

Unntak for offentlighet om miljøinformasjon bør begrenses til informasjon om arter og lokaliteter som i henhold til retningslinjer utarbeidet av Direktoratet for naturforvaltning bør unntas offentlighet av hensyn til risikoen for miljøkriminalitet (for eksempel hekkeplasser for rovfugl). Miljøvernmyndighetene vil i den forbindelse sørge for at det blir rutiner som likevel sikrer at skogeiere får kjennskap til slik "sensitiv" informasjon slik at de nødvendige miljøhensyn kan tas i skogsdrifta.

Miljøverndepartementet registrerer Landbruksdepartementets argumentasjon for at det ikke skal være obligatorisk med skogbruksplaner, noe som vil innebære at det skal kunne drives aktivt skogbruk uten at det er miljøregistreringer av tilstrekkelig faglig kvalitet som grunnlag for de miljømessige hensyn som skal tas.

Miljøverndepartementet mener det er en nødvendig konsekvens av skogbrukets sektoransvar og lovens formål (jf. § 1) at det på alt skogareal hvor det skal drives skogbruksaktivitet, på forhånd må være utført uavhengige miljøregistreringer av tilstrekkelig faglig kvalitet.

Vi mener det er et problem at slike miljøregistreringer ikke blir foretatt på en del skogarealer, og viser i den sammenheng til den interdepartementale rapporten "Nasjonalt program for kartlegging og overvåking av biologisk mangfold" fra 2003. Det framgår av delrapporten for skog, hvor arbeidet ble ledet av Landbruksdepartementet, at det er et høyt prioritert tiltak å utvikle en konkret strategi for kartlegging av biomangfold i skogområder der skogeiere ikke bestiller skogbruksplan. Det vises også til det pågående samarbeidsprosjektet mellom DN og NIJOS, som finansieres av MD og LD, hvor det skal legges til rette for at data fra skogbrukets miljøregistreringer kan gi grunnlag for å identifisere, avgrense og dokumentere områder som er kompatible med den statlig/kommunale naturtypekartleggingen.

Miljøverndepartementet mener disse forhold tilsier at miljøregistreringer bør være obligatorisk på alt skogareal hvor det skal drives aktive skogbrukstiltak.

Til § 6 "Forynging og stell av skog "

Miljøverndepartementet støtter og mener det er viktig at kommunen i 3. ledd gis hjemmel til å nekte eller sette vilkår for en rekke tiltak knyttet til forynging og stell av skog.

MD mener imidlertid at bruk av utenlandske og andre ikke stedeegne treslag i utgangspunktet bør være forbudt. Alternativt må utplanting bare kunne tillates etter søknad som gir mulighet for konkret vurdering av det enkelte areal, treslagets risiko for uønsket spredning, og hvilke økologiske og økonomiske konsekvenser spredning kan få. Vi vurderer dagens praksis med treslagsskifte, og ikke minst bruk av utenlandske treslag uten forutgående miljørisikovurdering, til å være i strid med konvensjonen om biologisk mangfold, art 8 som sier følgende:

Each contracting party shall, as far as possible and appropriate:

h) prevent the introduction of, control or eradicate those alien species which threaten ecosystems, habitats or species.

Artikkel 8 er videre utdypet i CBD Decision VI/23 der Guiding Principle¹⁰ omhandler tilsiktet introduksjon.

Det foreligger i dag klar dokumentasjon, bl.a. fra SKOGFORSK, om at fremmede treslag plantet i skogbrukssammenheng sprer seg i norsk natur (NISK Oppdragsrapport 19/99, 21/00 og 24/00). Spredning av ikke stedeegne treslag kan på sikt medføre økologiske endringer vi ikke ser rekkevidden av. Å stanse uønsket spredning, bl.a. ved å fjerne tidligere plantinger av

ikke stedeegne treslag, vil også by på store økonomiske utfordringer . På verdensbasis koster fremmede arter samfunnet store summer innen landbruk, skogbruk, fiskeri og helse. Bare i USA har Cornell-universitetet beregnet kostnadene til 123 milliarder dollar pr år.

I tillegg til de faglige argumenter og forholdet til biomangfoldkonvensjonen mener Miljøverndepartementet at norsk skogbruk og skogbrukslovgivning, for å kunne framstå som miljøvennlig bl.a. i markedssammenheng, vil være tjent med en endring i regelverket som innebærer forbud mot utplanting av ikke stedeegne treslag, alternativt vurdering etter søknad. Fremmede arter representerer globalt en av de største truslene mot biologisk mangfold, og Miljøverndepartementet betrakter dette som et svært viktig tema. Vi ber om å bli kontaktet i den videre prosess dersom Landbruksdepartementet ikke deler våre synspunkter.

Som tidligere nevnt mener Miljøverndepartementet at grøfting av myr og sumpmark i utgangspunktet bør være forbudt, og at dette enten bør framgå direkte i loven eller i miljøforskriften, jf våre kommentarer til § 4.

Til § 7 "Vegbygging i skog "

Dette er en bestemmelse som har betydelig innvirkning på miljøinteresser i skog. Etter § 7 første ledd kan bygging av "*vegar til skogsbruksformål ... berre gjennomførast etter løyve frå skogbruksstyresmakta*". Miljøverndepartementet er enig i at det fortsatt må søkes særskilt om bygging av veier til skogbruksformål. Vi ber imidlertid om at det påpekes i kommentarene at veier til skogbruksformål også kan kreve tillatelse etter annet lovverk, som for eksempel kulturminneloven.

2. ledd har følgende ordlyd: "*Planlegging og bygging skal skje på ein måte som tek omsyn til viktige miljøverdiar og som sikrar landbruksfaglege heilskapsløysingar. Det skal leggjast vekt på å oppnå eit rasjonelt vegnett, der det òg blir tatt omsyn til den nytten vegen kan få for anna næringsverksemd knytt til landbrukseigedomane.*" (Vår understreking)

Miljøverndepartementet mener både første og andre setnings andre del isolert sett framstår som uklar, og kan tyde på at skogsbruksformål også omfatter annen næringsvirksomhet enn skogbruksvirksomhet. Spezialkommentarene til § 7, nest siste avsnitt siste setning, er slik vi ser det imidlertid oppklarende der det sies: "*Dette inneber ikkje at denne føresegna – eller forskrift gitt i medhald av føresegna – skal brukast for å handsame vegar med andre formål enn skogbruk.*" For at dette skal bli ennå klarere ber vi om at det etter denne setningen tilføyes en henvisning til den omtalen av skogbruksloven i forhold til plan og bygningsloven som er gjort i spesialkommentaren til §2 s. 40-41.

Av spesialkommentarenes siste avsnitt, siste setning (s 49), framgår det at kommunen i forskrift vil få hjemmel til å sette vilkår, gjøre endringer, eller helt eller delvis nekte et veganlegg bygd. Som Landbruksdepartementet er kjent med, er det mange eksempler på at lokal skogforvaltning vurderer at dagens skoglov, med tilhørende bestemmelser, ikke gir hjemmel til å nekte bygging av en omsøkt veg av miljøhensyn alene dersom det ikke finnes alternative måter å få drevet skogen på. Det er svært viktig at en ny skoglov med tilhørende

forskrifter blir helt klar på dette punktet. Det må i en ny skoglov klart framgå at hensynet til miljøet alene kan begrunne avslag på søknad om bygging av veier til skogbruksformål. Miljøverndepartementet ber om å bli kontaktet under det videre lovarbeid dersom disse synspunktene ikke følges opp.

Til § 8 "Hogst og måling "

Vi viser til vår innledende kommentar om viktigheten av en hjemmel til å nekte, begrense eller sette nærmere betingelser for tiltak av bl.a. miljøhensyn. Miljøverndepartementet er derfor godt fornøyd med at det i § 8 2. ledd er tatt inn en bestemmelse som gir kommunen anledning til å gripe inn også før en hogst iverksettes.

Vi ber imidlertid om at andre ledd blir endret slik at ordlyden blir som følger: "

*"Om kommunen finn at ein hogst blir planlagt eller skjer i strid med denne lova, eller kan føre med seg vesentlege ulemper for eigedommen sitt produksjonsgrunnlag, det biologiske mangfaldet, **landskapet**, friluftsverdiar **eller** kulturverdiar, kan kommunen nekte hogsten eller setje vilkår for korleis den skal gjennomførast."* (endringer vist med uthevet skrift)

Vi antar det er en uteglemmelse at **landskap** som både er nevnt i formålsparagrafen og i §8 1. ledd ikke er med i 2. ledd. Videre forutsetter vi at det her skal brukes ordet **eller** og ikke ordet **og**. Bruk av ordet **og** vil innebære at hogsten må medføre vesentlig ulempe for alle de nevnte hensyn for at kommunen skal kunne gripe inn, vi forutsetter at det ikke er meningen. Videre antar vi det er ment at en skal bruke **kulturverdiar** da dette begrepet er det som brukes både i formålsparagrafen og i §8 1. ledd.

Til § 9 "Førebyggande tiltak"

I 1. ledd framgår det at en kan pålegge tiltak mot skogskader også i områder regulert til andre formål enn skogproduksjon. Dette vil da i praksis kunne gjelde områder fredet etter naturvernloven. Med de utdypinger som gis i andre avsnitt i spesialkommentarenes finner vi at dette er en bra løsning.

Det er forslått et 2. ledd som er satt i parentes:

[Der beiting av vilt fører til vesentlege skader på skog som er under forynging, eller der beitinga er ei vesentleg hindring for å overhalde plikta til å forynge skog etter § 7 i denne lova, kan kommunen fastsetje ei tolegrense for beitetrykket.]

Av spesialkommentarene går det fram er formålet "*..er å kunne sikre at forvaltninga av vilt og skog skjer på grunnlag av avvegingar ut frå interesser knytt til både vilt og skogproduksjon. Føresegna vil normalt berre komme til bruk der motsetningane mellom dei interesser skogeigarane har og viltinteressene ikkje blir løyst gjennom den dialog som skjer i samband med den lokale viltforvaltninga og regelverket."*

Miljøverndepartementet kan ikke se at forslaget vil gi noe ytterligere bidrag ut over viltlovens §13 til å finne praktiske løsninger i de situasjoner der en har beiteskader på skog som følge av stor viltbestand. Kommunen kan gi tillatelse til felling etter viltlovens §13, og kommunen er også skogbruksmyndighet. Forslaget til bestemmelse er uklar mht hvem som skal avgjøre hva som er "vesentlig", og hvilke parameter dette skal måles mot. Slik vi ser det vil en slik bestemmelse ikke bidra til noe klarere ansvarsforhold i forhold til disse spørsmålene. Etter vår vurdering er det ikke mangel på lovhjemler som er problemet knyttet til disse spørsmålene, men gode dialoger på lokalt nivå. Dersom Landbruksdepartementet på tross av våre vurderinger vil gå videre med dette ber vi om å bli kontaktet.

Til § 11 "Meldeplikt"

Miljøverndepartementet støtter at det her gis en bestemmelse som gir kommunene hjemmel til å innføre meldeplikt.

I spesialkommentarene 2. avsnitt 3. setning sies det: *"Om ein kommune til dømes finn det nødvendig å innføre meldeplikt for halde fokus på miljøverdiane samstundes som den vil auke innsatsen og rådgjevinga knytt til skogbruk som næring, må føresegna kunne nyttast."*

Bruken av begrepet "samstundes" kan tolkes som at det både må være miljø og næringsmessig begrunnelse for at meldeplikt skal kunne innføres. Vi viser til våre innledende kommentarer og mener det klart bør framgå at meldeplikt kan begrunnes ut fra miljøhensyn alene. Vi ber om at lovkommentarene endres i tråd med dette.

Miljøverndepartementet mener videre at det må gis en klar hjemmel for at meldeplikt kan innføres i påvente av avklaring om et område skal vurderes for vern etter naturvernloven.

Til § 12 "Vernskog"

I 2. ledd andre setning sies det *" Slike retningslinjer kan omfatte meldeplikt, reglar for hogst og skjøtsel og anna"*.

I spesialkommentarenes andre avsnitt sies det at *" I all vernskog er det generell meldeplikt for hogst"* Miljøverndepartementet tolker spesialkommentaren slik at den generelle meldeplikten for hogst i vernskog vil gjelde også i framtida. Miljøverndepartementet mener at meldeplikten for vernskog bør gjelde generelt i hele landet. Avgrensningen av vernskog bør i hovedsak baseres på objektive og etterprøvbare faglige kriterier.

Til § 13 "Skogområde med viktige miljøverdier"

Miljøverndepartementet er enig i at det fortsatt bør være hjemmel til å innføre egne forskrifter for områder med særlig viktige miljøkvaliteter, som for eksempel bynære markaområder, tilsvarende § 17 b i gjeldende lov. Vi mener denne bestemmelsen har fått en god og enkel form, og det er viktig at det klart sies at restriksjoner i forskrifter med hjemmel i § 13 kan gå ut over de restriksjoner loven ellers gir hjemmel for.

Til § 15 "Bruk av skogfondet"

Miljøverndepartementet støtter at man nå følger opp signalene fra skogmeldingen og tar inn i lovteksten at skogfondet også kan brukes til tiltak som tar sikte på å sikre viktige miljøkvaliteter i skogen.

Til § 20 "Klage"

Miljøverndepartementet slutter seg til at klageretten avvikles for "*offentlige naturvern- og friluftsmyndigheter*". Det vises her til at normalordningen innenfor forvaltningsretten er at offentlige instanser ikke har klagerett. Dette er begrunnet med at samfunnsmessige interesser som ivaretas av offentlige instanser primært skal fremmes gjennom at de trekkes inn i saksforberedelsen av den enkelte sak.

Til § 20 "Straff og tvangsgebyr"

Miljøverndepartementet støtter de skjerpingene av straffebestemmelsene som her foreslås og mener presiseringen i spesialkommentarene om at dette også gjelder i forhold til brudd på bestemmelser i forhold til viktige miljøverdier er viktig.

Miljøverndepartementet støtter at man nå fjerner bestemmelsen i nåværende lov om at lovbrudd bare blir påtalt etter krav fra skogoppsynet.

Miljøverndepartementet ber om å bli kontaktet under det videre lovarbeid dersom synspunktene vi har fremmet i denne høringsuttalelsen ikke følges opp.

Med hilsen

Torkel Ramberg (e.f.)
ekspedisjonssjef

Geir Grønningsæter
seniorrådgiver

Kopi: Direktoratet for naturforvaltning
Riksantikvaren